

Wildeweeldetuin op de Floriade GG

Een zegen voor bijen

Duurzame tuinen met natuurrijke beplanting

Gerdien Griffioen, foto's Gerdien Griffioen en Ruurd van Donkelaar

Dat wilde planten een rijke voedselbron zijn voor bijen is voor ons immers geen nieuws. Maar hoe kunnen we ervoor zorgen dat we in tuinen en openbaar groen voldoende voedselbronnen creëren en nestgelegenheden bieden aan bijen?

Aan de hand van het ontwerp van de WildeWeeldeWereld, de tuin die op de Floriade 2012 de eerste prijs heeft gewonnen in de categorie Garden and Landscape Design, neemt Gerdien Griffioen, een van de betrokkenen, ons mee in de wereld van natuurrijke tuinen en inspireert ons om onze leefomgeving nog bijvriendelijker te maken. Wilde Weelde is de vereniging van natuurvriendelijke groenwerkers.

De natuurrijke tuin

Bij natuurrijke tuinen wordt vaak gedacht dat het een 'laat maar waaien' tuin is waar de natuur zijn gang kan gaan. Niets is minder waar. In een natuurrijke tuin zijn de omstandigheden waarin planten en dieren kunnen leven optimaal toegepast. We zien een grote variatie aan natuurlijke omstandigheden die de soortenrijkdom bevordert: open plekken en dicht begroeide plekken, licht en schaduw, nat en droog, hoog en laag. Deze contrastrijke omstandigheden zijn deels gecreëerd en moeten ook in stand gehouden worden. Het in stand houden van een natuurrijke tuin vereist wel enige kennis van plantengemeenschappen, van bodems en van leefomstandigheden van dieren.

Zeven biotopen

Het concept achter de natuurrijke tuin komt van Karl Foester en Richard Hansen. Hansen ontwikkelde een systeem waarin planten ingedeeld zijn in zeven biotopen die overeenkomen met natuurlijke leefomstandigheden. Onder een biotoop verstaan we een gebied met eigen karakter, waarin bepaalde organismen kunnen gedijen. Hansen onderscheidt ze met de aanduidingen: het bos, de bosrand, de open plaats of de weide, de droge stenige omgeving, de oever en het moeras en het water. De bosrand, zonnig of schaduwrijk, is de meest voorkomende biotoop in een tuin. Een groep struiken of een haag kan al beschouwd worden als bosrand. De bosrand heeft een humusrijke bodem en is vochtig. In de bosrand

bloeien, net als in het bos, in het voorjaar de bollen en stinzenplanten. Longkruid, holwortel, donkere ooievaarsbek (*Geranium pheum*), uiensoorten als *Allium fistulosum* en daslook zijn geschikt. Bloeiërs zijn kerstroossoorten (*Helleborus*), akeleien, vingerhoedskruid, Campanulasoorten, *Astrantia* (zeeuws knoopje), Phloxen, *Persicaria*'s en monnikskap.

Daarnaast onderscheidt Hansen als aparte biotoop de border, omdat deze in tuinen veel voorkomt. Het gaat daarbij om een open, zonnige plek met een voedzame doorlatende bodem die geschikt is voor zowel gecultiveerde als wilde planten. Belangrijk is te kiezen voor enkelvoudige bloemen waaruit bijen makkelijk nectar kunnen halen en die meer stuifmeel bieden dan hun gevulde familieleden.

Met een stapelmuur kan een droge en stenige omgeving gevormd worden. Deze biotoop heeft in zomer en winter doorlatende grond nodig op een zonnige droge plek. Hier horen planten uit gebergtes thuis. Er kunnen planten groeien als sedumsoorten, duifkruid, rode spoorbloem, anjerssoorten en steenbreek.

Hoe maak ik een natuurlijke tuin?

Het mag duidelijk zijn dat een natuurlijke tuin in de eerste jaren veel werk vraagt. Kijk eerst welke biotopen in de tuin passen. Wat voor bodem is er, welke bomen en struiken wil je behouden, hoe zit het met de zon? Vervolgens wordt gekozen voor de aan te leggen biotopen. Vooral een moeraszone is voor bijen en vlinders in de tuin bijna onmisbaar. Daarna volgt het beplantingsplan passend bij het geheel van biotopen.

Bij de inrichting van de tuin horen ook ruimtes met nestgelegenheid voor bijen en vlinders. Dat betekent niveaunderschillen creëren in de tuin, bijvoorbeeld door muurtjes te maken of boomstammetjes te stapelen, open stukjes bodem te laten in de zon. Vooral een zandige bodem is een feest voor de zandbij.

Als de beplanting in de natuurlijke tuin eenmaal goed is aangeslagen en de bodembedekkers zijn uitgegroeid, dan wordt het onderhoud eenvoudiger.

(On)kruiden die zich erg verspreiden kun je weghalen, maar door de bedekte bodem zal woekering van planten meevallen. Uitgebloeide stengels blijven de hele winter staan en worden pas in het voorjaar afgesneden en achterin de tuin achter struiken gelegd.

Takkenstapels zijn ideale nestelplekken voor egels, muizen en vogels

De WildeWeeldeWereldtuin is geheel volgens de principes van de biotopen aangelegd. De bloemenweide is vooral voor grote tuinen geschikt. Een zonnig grasveld is om te toveren in een bloemenweide als het gras verwijderd wordt, eventueel wordt de bovenlaag van de bodem verwijderd om de bodem te verarmen en bloemenmengels worden ingezaaid. Het gaat om bloemenmengels van een- en tweejarige planten. Planten als: salie, marjolein, centaurie, duizendblad, pastinaak en venkel zijn geschikt, maar ook bijvoorbeeld kaardebol.

Wilde-bijensoorten kunnen in natuurlijke tuinen hun leefplek vinden. Let wel bij de keuze van planten op soorten die voor oligolectische (kieskeurige) wilde bijen belangrijk zijn. Die soorten fourageren maar op een paar soorten planten. Zo mogen in een tuin campanula's niet ontbreken. De klokjesbij zal u er dankbaar voor zijn.

Op de site van WildeWeelde www.wildeweelde.org vindt u informatie over de tuin. Ook de Flora van WildeWeeldeWereld van 32 pagina's met heel veel plantenfoto's is er te downloaden. ●

Gerdien Griffioen is tuinontwerper en imker. Zij is gespecialiseerd in natuurlijke tuinen voor bijen en vlinders. www.gerdiengriffioen-tuinadvies.nl en Facebook.

Vijverbegroeiing RvD

Bosrand RvD

Zonnige bosrand (stadsborder) GG

Stapelmuur droog en zonnig GG

Bijtesbank Floriade GG